Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

12 päivänä joulukuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Asetus (EY) N:o 44/2001 – Tuomioistuimen toimivalta sekä tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla – Kontradiktorista menettelyä ja tehokasta oikeussuojakeinoa koskeva vaatimus – Kansallisen tuomioistuimen ratkaisu, jolla toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama tuomio todetaan täytäntöönpanokelpoiseksi – Muutoksenhakuun toisen asteen tuomioistuimessa sovellettava kansallinen lupamenettely

Asiassa C-433/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka korkein oikeus (Suomi) on esittänyt 28.6.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 2.7.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

ML

vastaan

Aktiva Finants OÜ,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot, varapresidentti R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. Safjan, L. Bay Larsen ja C. Toader,

julkisasiamies: M. Bobek,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.5.2019 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Suomen hallitus, asiamiehinään H. Leppo ja J. Heliskoski,

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Heller ja M. Huttunen,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.7.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) 43 artiklan 1 ja 3 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat ML ja Aktiva Finants OÜ ja joka koskee virolaisen tuomioistuimen antaman sellaisen tuomion täytäntöönpanoa, jolla ML on velvoitettu maksamaan tälle yhtiölle rahasumma.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 6 ja 16–18 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(6) Siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vapaan liikkuvuuden tavoitteen saavuttamiseksi on tarpeellista ja asianmukaista, että tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevista säännöistä säädetään velvoittavalla yhteisön säädöksellä, jota sovelletaan sellaisenaan.

– –

(16) Keskinäinen luottamus lainkäyttöön edellyttää, että jäsenvaltiossa annettu tuomio tunnustetaan ilman erityistä menettelyä paitsi, jos riidan kohteena on kysymys tuomion tunnustamisesta.

(17) Tämä sama keskinäinen luottamus tekee oikeutetuksi sen, että menettely, jolla jäsenvaltiossa tunnustetaan täytäntöönpanokelpoiseksi toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio, on tehokas ja nopea. Tämän vuoksi tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisen olisi tapahduttava toimitettujen asiakirjojen muodollisen tarkastuksen jälkeen lähes ilman enempiä toimenpiteitä ja ilman mahdollisuutta, että tuomioistuin ottaa omasta aloitteestaan huomioon tämän asetuksen mukaisia täytäntöönpanon epäämisperusteita.

(18) Vastaajan oikeuksien huomioon ottaminen merkitsee kuitenkin sitä, että vastaajan on voitava hakea täytäntöönpanokelpoisuudesta annettuun päätökseen muutosta kontradiktorisessa menettelyssä, jos hän katsoo, että jokin täytäntöönpanon epäämisen perusteista täyttyy. Myös sillä, joka hakee tuomion julistamista täytäntöönpanokelpoiseksi, on oltava mahdollisuus hakea muutosta päätökseen, jolla hakemus tuomion julistamisesta täytäntöönpanokelpoiseksi on hylätty.”

4 Kyseisen asetuksen 41 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tuomio julistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi heti, kun 53 artiklan edellyttämät muodollisuudet on täytetty, suorittamatta 34 ja 35 artiklan mukaista tarkistusta. Asianosaisella, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, ei menettelyn tässä vaiheessa ole oikeutta tulla kuulluksi.”

5 Mainitun asetuksen 43 artiklan 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Kumpikin osapuoli voi hakea muutosta täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevasta hakemuksesta annettuun päätökseen.

2. Muutosta on haettava liitteessä III mainitulta tuomioistuimelta.

3. Muutoksenhaku on käsiteltävä kontradiktorista oikeudenkäyntiä koskevien sääntöjen mukaisesti.”

6 Saman asetuksen 45 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tuomioistuin, jolta muutosta haetaan 43 tai 44 artiklan mukaisesti, voi evätä tuomion julistamisen täytäntöönpanokelpoiseksi tai kumota täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta tehdyn päätöksen ainoastaan jollakin 34 ja 35 artiklassa mainituista perusteista. Sen on annettava päätöksensä viipymättä.

2. Ulkomaista tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi.”

Suomen oikeus

7 Oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 5 §:n 1 momentin mukaan asiassa tarvitaan jatkokäsittelylupa, kun käräjäoikeuden ratkaisuun haetaan muutosta hovioikeudelta valittamalla.

8 Oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 11 §:n 1 momentissa säädetään, että jatkokäsittelylupa on myönnettävä, jos ilmenee aihetta epäillä käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta, jos ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä, jos jatkokäsittelyluvan myöntäminen on tärkeää lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tai jos jatkokäsittelyluvan myöntämiseen on muu painava syy.

9 Oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 13 §:ssä säädetään, että hovioikeuden on ennen jatkokäsittelyluvan myöntämistä koskevan asian ratkaisemista tarvittaessa kehotettava valittajan vastapuolta antamaan kirjallinen vastaus valitukseen.

10 Oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 14 §:n 1 momentin mukaan hovioikeus päättää jatkokäsittelyluvan myöntämistä koskevan kysymyksen käräjäoikeuden ratkaisun, valituksen, mahdollisen vastauksen ja tarvittaessa myös muun oikeudenkäyntiaineiston perusteella kirjallisessa menettelyssä.

11 Oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 18 §:n mukaan jatkokäsittelylupa myönnetään, jos ratkaisukokoonpanon kolmesta jäsenestä yksikin on luvan myöntämisen kannalla.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

12 Harju Maakohus (Harjun alioikeus, Viro) velvoitti 7.12.2009 antamallaan tuomiolla ML:n, jonka kotipaikka oli Helsinki (Suomi), maksamaan virolaiselle yhtiölle Aktiva Finantsille 14 838,50 Viron kruunua (EEK) (n. 948 euroa).

13 Helsingin käräjäoikeus (Suomi) on Aktiva Finantsin hakemuksesta julistanut ML:ää vastaan 7.12.2009 annetun tuomion asetuksen N:o 44/2001 nojalla täytäntöönpanokelpoiseksi Suomessa.

14 ML on saatuaan päätöksen tiedoksi valittanut siitä Helsingin hovioikeuteen (Suomi) ja vaatinut kyseisen päätöksen kumoamista.

15 ML on valituksessaan Helsingin hovioikeudelle vedonnut siihen, että Harju Maakohusin tuomio 7.12.2009 oli annettu ilman, että hän oli ollut läsnä oikeudenkäynnissä. ML vetoaa myös siihen, että haastehakemusta ei ollut annettu hänelle tiedoksi hyvissä ajoin eikä siten, että hän olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa. ML toteaa tulleensa tietoiseksi koko prosessista vasta Helsingin käräjäoikeuden annettua hänelle tiedoksi Harju Maakohusin tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi

julistamista koskevan päätöksen. Lisäksi ML:n mukaan virolainen tuomioistuin ei ollut toimivaltainen tutkimaan sen käsiteltäväksi saatettua asiaa, koska hänen kotipaikkansa on ollut Suomessa 26.11.2007 lähtien. ML on vedonnut tässä tarkoituksessa asetuksen N:o 44/2001 34 ja 35 artiklaan.

16 Helsingin hovioikeus ei ole myöntänyt ML:lle oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua jatkokäsittelylupaa, jolloin hänen valituksensa käsittely on päättynyt. Helsingin käräjäoikeuden ratkaisua ei siten muutettu.

17 ML on pyytänyt ennakkoratkaisua pyytäneeltä tuomioistuimelta eli korkeimmalta oikeudelta (Suomi) lupaa valittaa Helsingin hovioikeuden päätöksestä, ja valituslupa on myönnetty hänelle 24.1.2017. Valituksessaan korkeimmalle oikeudelle ML on vaatinut, että hovioikeuden päätös kumotaan, hänelle myönnetään jatkokäsittelylupa ja asia palautetaan Helsingin hovioikeuteen valituksen käsittelemiseksi.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tässä yhteydessä pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä säädetyn kaltaisen jatkokäsittelylupamenettelyn yhteensopivuutta asetuksen N:o 44/2001 ja erityisesti sen 43 artiklan 1 ja 3 kohdan kanssa, kun kyse on muutoksenhausta alioikeuden päätökseen, joka koskee tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa siviili- ja kauppaoikeuden alalla.

19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa yhtäältä, että kyseisestä kansallisesta lainsäädännöstä ilmenee, että muutoksenhakumenettely on kaikissa asioissa kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa tutkitaan kansallisessa oikeudessa säädetyt jatkokäsittelyluvan myöntämisedellytykset. Jos lupa myönnetään, toisessa vaiheessa valitus käsitellään täysimittaisessa tutkinnassa. Jos lupaa ei myönnetä, alioikeuden ratkaisu jää sen sijaan pysyväksi, jollei hovioikeuden päätöstä olla myöntämättä lupaa kumota muutoksenhaun johdosta.

20 Toisaalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole varma siitä, täyttyykö asetuksen N:o 44/2001 43 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu kontradiktorista oikeudenkäyntiä koskeva edellytys, kun jatkokäsittelyluvan myöntämistä koskeva kysymys voitaisiin kansallisen lainsäädännön mukaisesti ratkaista myös ilman, että ML:n kaltaiselle asianosaiselle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, on varattu tilaisuus esittää huomautuksensa etukäteen.

21 Tässä tilanteessa korkein oikeus päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko kansalliseen muutoksenhakujärjestelmään sisältyvä jatkokäsittelylupamenettely yhteensopiva asetuksen 44/2001 43 artiklan 1 kohdassa kummallekin asianosaiselle taattujen tehokkaiden muutoksenhakukeinojen kanssa, kun muutosta haetaan käräjäoikeuden ratkaisuun, joka koskee asetuksen 44/2001 mukaista tuomion tunnustamista tai täytäntöönpanoa?

2) Täyttyvätkö jatkokäsittelylupamenettelyssä asetuksen 44/2001 43 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut kontradiktorista oikeudenkäyntiä koskevat vaatimukset, jos muutoksenhakijan vastapuolta ei kuulla hakemuksesta ennen luvan ratkaisemista? Täyttyvätkö ne silloin, jos vastapuolta kuullaan ennen jatkokäsittelyluvan ratkaisemista?

3) Onko sillä seikalla edellä esitetyissä tulkinnoissa merkitystä, että muutoksenhakijana voi olla paitsi täytäntöönpanoa hakenut asianosainen, jonka hakemus on hylätty, myös se jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, jos hakemus on hyväksytty?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 44/2001 43 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä jatkokäsittelylupamenettelylle, jossa yhtäältä toisen asteen tuomioistuin ratkaisee luvan myöntämistä koskevan kysymyksen alioikeuden ratkaisun, sen käsiteltäväksi saatetun valituksen, vastapuolen mahdollisen vastauksen ja tarvittaessa myös muun oikeudenkäyntiaineiston perusteella ja jossa toisaalta jatkokäsittelylupa on myönnettävä muun muassa, jos ilmenee aihetta epäillä valituksenalaisen ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta tai jos kyseisen ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä tai jos jatkokäsittelyluvan myöntämiseen on muu painava syy.

23 Aluksi on huomautettava, että tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano kyseisessä asetuksessa säädetyn järjestelmän mukaisesti perustuu keskinäiseen luottamukseen lainkäyttöön Euroopan unionissa, kuten pääasiassa ajallisesti sovellettavan asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 16 ja 17 perustelukappaleesta ilmenee. Tämä luottamus edellyttää sitä, että jäsenvaltiossa annettu tuomio tunnustetaan toisessa jäsenvaltiossa ilman erityistä menettelyä, mutta myös sitä, että menettely, jonka tarkoituksena on saada yhdessä jäsenvaltiossa annettu tuomio täytäntöönpanokelpoiseksi toisessa jäsenvaltiossa, on tehokas ja nopea. Tähän menettelyyn saa sisältyä vain täytäntöönpanokelpoisuuden toteamiseksi pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa vaadittujen asiakirjojen muodollinen tarkastus, ja tuomio julistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi lähes ilman enempiä toimenpiteitä (ks. vastaavasti tuomio 13.10.2011, Prism Investments, C-139/10, EU:C:2011:653, 27 ja 28 kohta).

24 Tästä syystä asetuksen N:o 44/2001 41 artiklan mukaisesti tuomio julistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi heti, kun kyseisen asetuksen 53 artiklassa säädetyt muodollisuudet on täytetty, tutkimatta kyseisen asetuksen 34 ja 35 artiklassa säädettyjä täytäntöönpanon epäämisperusteita.

25 Kuten nimittäin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, mainitulla asetuksella pyritään takaamaan jäsenvaltioissa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vapaa liikkuvuus yksinkertaistamalla muodollisuudet, jotta tuomiot tunnustetaan ja pannaan täytäntöön nopeasti ja yksinkertaisin menettelyin.

26 Tähän tavoitteeseen ei kuitenkaan saa pyrkiä heikentämällä puolustautumisoikeuksia millään tavoin (tuomio 14.12.2006, ASML, C-283/05, EU:C:2006:787, 24 kohta). Unionin tuomioistuin on tältä osin muistuttanut, että kaikkien asetuksen N:o 44/2001 säännösten tarkoituksena on taata asetuksen tavoitteiden mukaisesti se, että tuomioistuinratkaisuihin johtavissa menettelyissä otetaan huomioon puolustautumisoikeudet (tuomio 15.3.2012, G, C-292/10, EU:C:2012:142, 47 kohta).

27 Puolustautumisoikeuksien huomioon ottamiseksi asetuksen N:o 44/2001 43 artiklan 1 kohdassa, luettuna tämän asetuksen johdanto-osan 18 perustelukappaleen valossa, annetaan kummallekin osapuolelle oikeus hakea muutosta täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevan hakemuksen johdosta annettuun päätökseen sekä silloin, kun vastapuoli katsoo, että jokin täytäntöönpanon epäämisperuste täyttyy, että silloin, kun hakijan hakemus täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta on hylätty.

28 On kuitenkin todettava, että asetuksessa N:o 44/2001 ei säädetä kyseistä päätöstä vastaan käytettävissä olevien muutoksenhakukeinojen konkreettisesta luonteesta eikä niitä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

29 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun Euroopan unioni ei ole antanut kyseistä alaa koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion asiana on jäsenvaltioiden menettelyllisen autonomian periaatteen nojalla antaa menettelysäännöt, joilla pyritään turvaamaan yksityisten unionin oikeuteen perustuvat oikeudet. Nämä menettelysäännöt eivät saa kuitenkaan olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia oikeussuojakeinoja jäsenvaltion sisäiseen oikeusjärjestykseen perustuvien oikeuksien suojaamiseksi (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (tuomio 13.12.2017, El Hassani, C-403/16, EU:C:2017:960, 26 kohta).

30 Ensinnäkin vastaavuusperiaate edellyttää, että kaikkia muutoksenhakuun sovellettavia sääntöjä sovelletaan samalla tavalla riippumatta siitä, onko kyse muutoksenhausta unionin oikeuden rikkomisen perusteella vai samankaltaisesta muutoksenhausta kansallisen oikeuden rikkomisen perusteella (tuomio 4.10.2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, 124 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, ettei unionin tuomioistuimella ole tiedossaan mitään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin epäillä pääasiassa kyseessä olevien menettelysääntöjen yhdenmukaisuutta kyseisen periaatteen kanssa. Päinvastoin unionin tuomioistuimen käytettävissä olevaan asiakirja-aineistoon sisältyvistä tiedoista ilmenee, että kansallinen sääntö, jonka mukaan käräjäoikeuden ratkaisusta hovioikeuteen valittaminen edellyttää jatkokäsittelylupaa, on yleisesti sovellettava, eikä se koske ainoastaan valittamista päätöksestä, joka on annettu täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista asetuksen N:o 44/2001 nojalla koskevan hakemuksen johdosta.

32 Toiseksi tehokkuusperiaatteen osalta on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaikkia sellaisia tapauksia, joissa on kyse siitä, tekeekö kansallinen menettelysääntö unionin oikeudessa yksityisille myönnettyjen oikeuksien käyttämisen mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi, on tarkasteltava siten, että huomioon otetaan tämän säännön merkitys koko menettelyssä, menettelyn kulku sekä sen erityispiirteet eri kansallisissa elimissä. Tässä tarkoituksessa on otettava tarvittaessa huomioon periaatteet, jotka ovat kansallisen tuomioistuinjärjestelmän perustana, kuten puolustautumisoikeuksien suojaaminen, oikeusvarmuuden periaate sekä menettelyn moitteeton kulku (tuomio 11.9.2019, Călin, C-676/17, EU:C:2019:700, 42 kohta).

33 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 11 §:n 1 momentin mukaan jatkokäsittelylupa on myönnettävä, jos ilmenee aihetta epäillä käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta, jos ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä, jos jatkokäsittelyluvan myöntäminen on tärkeää lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tai jos jatkokäsittelyluvan myöntämiseen on muu painava syy.

34 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 51 kohdassa, Suomen lainsäädännössä säädetyt perusteet, joiden nojalla tämä lupa on myönnettävä, ovat sellaisia, että niiden perusteella on mahdollista ottaa huomioon asetuksen N:o 44/2001 34 ja 35 artiklassa säädetyt täytäntöönpanon epäämisperusteet, joilla tuomioistuin, jolta muutosta haetaan 43 artiklan mukaisesti, voi kyseisen asetuksen 45 artiklan mukaisesti evätä tuomion julistamisen täytäntöönpanokelpoiseksi tai kumota täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta tehdyn päätöksen.

35 Näin ollen ei vaikuta siltä, että pääasiassa kyseessä oleva kansallinen säännöstö tekisi unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttämisen käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

36 On kuitenkin syytä todeta, että oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa ei sisällä pelkästään mahdollisuutta saattaa asia vireille tuomioistuimessa vaan myös takeet siitä, että kyseisellä tuomioistuimella on toimivalta tutkia kaikki sen käsiteltäväksi saatetun oikeusriidan kannalta merkitykselliset tosiseikka- ja oikeuskysymykset (ks. vastaavasti tuomio 6.11.2012, Otis ym., C-199/11, EU:C:2012:684, 49 kohta).

37 Tältä osin unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että Suomen lainsäädännön mukaan valituksen käsittelyyn hovioikeudessa kuuluu kaksi vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa hovioikeus ratkaisee jatkokäsittelyluvan myöntämistä koskevan kysymyksen kirjallisessa menettelyssä käräjäoikeuden ratkaisun, sen käsiteltäväksi saatetun valituksen, vastapuolen mahdollisen vastauksen ja tarvittaessa muun oikeudenkäyntiaineiston perusteella. Jatkokäsittelylupa myönnetään, jos yksikin asiaa käsittelevän ratkaisukokoonpanon kolmesta jäsenestä on luvan myöntämisen kannalla. Joka tapauksessa jatkokäsittelylupa on myönnettävä, jos jokin oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 11 §:n 1 momentissa säädetyistä perusteista täyttyy. Jos jatkokäsittelylupa on myönnetty, toisessa vaiheessa hovioikeus käsittelee valituksen täysimittaisessa tutkinnassa.

38 Näin ollen hovioikeus kykenee jo jatkokäsittelylupavaiheessa selvittämään, edellyttävätkö asetuksen N:o 44/2001 34 ja 35 artiklassa säädetyt täytäntöönpanon epäämisperusteet tämän asetuksen 43 artiklassa säädetyn muutoksenhaun yhteydessä täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevan hakemuksen johdosta tehdyn käräjäoikeuden päätöksen perusteellista tutkimista.

39 Ensimmäiseen kysymykseen on kaiken edellä esitetyn perusteella vastattava, että asetuksen N:o 44/2001 43 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä jatkokäsittelylupamenettelylle, jossa yhtäältä toisen asteen tuomioistuin ratkaisee luvan myöntämistä koskevan kysymyksen alioikeuden päätöksen, sen käsiteltäväksi saatetun valituksen, vastapuolen mahdollisen vastauksen ja tarvittaessa myös muun oikeudenkäyntiaineiston perusteella ja jossa toisaalta jatkokäsittelylupa on myönnettävä muun muassa, jos ilmenee aihetta epäillä valituksenalaisen ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta tai jos kyseisen ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä tai jos jatkokäsittelyluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Toinen kysymys

40 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 44/2001 43 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevasta hakemuksesta tehdystä päätöksestä tehdyn valituksen käsittelemiselle menettelyssä, jossa muutoksenhakijan vastapuolta ei tarvitse kuulla ennen asian ratkaisemista hänen edukseen.

41 Asetuksen N:o 44/2001 43 artiklan 3 kohdan, luettuna sen johdanto-osan 18 perustelukappaleen valossa, mukaan muutoksenhaku täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevan hakemuksen johdosta tehtyyn päätökseen on käsiteltävä kontradiktorista oikeudenkäyntiä koskevien sääntöjen mukaisesti.

42 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, nyt käsiteltävässä asiassa Helsingin hovioikeuden on, jos se pitää sitä tarpeellisena, oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 13 §:n mukaisesti pyydettävä valittajan vastapuolelta kirjallinen vastaus valitukseen ennen jatkokäsittelyluvan myöntämistä koskevan asian ratkaisemista. Tästä seuraa, että tällaista lupaa koskeva päätös voidaan tehdä varaamatta vastapuolelle tilaisuutta esittää huomautuksensa.

43 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee kuitenkin, että oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 5 §:n 1 momentissa säädetyn menettelyn ensimmäisessä vaiheessa, jossa on kyse jatkokäsittelyluvan myöntämisestä, hovioikeus ei voi valittajan vastapuolta kuulematta

ratkaista asiaa hänen vahingokseen. Yhtäältä jos muutosta haetaan täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevaan päätökseen, hovioikeuden päätös, jolla jatkokäsittelylupaa ei myönnetä, ei voi olla vastainen sille asianosaiselle, jonka eduksi asia on ratkaistu ensiksi mainitulla päätöksellä, eli sille asianosaiselle, jonka hakemus täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta on hyväksytty. Toisaalta jos muutosta haetaan päätökseen, jolla tuomion julistaminen täytäntöönpanokelpoiseksi on evätty, hovioikeuden päätös, jolla jatkokäsittelylupaa ei myönnetä, ei myöskään voi olla vastainen sille asianosaiselle, jonka eduksi asia on ratkaistu ensiksi mainitulla päätöksellä, eli sille asianosaiselle, jota vastaan täytäntöönpanoa oli haettu.

44 Kuten myös julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 76 ja 82 kohdassa, edellä esitetystä seuraa, että koska hovioikeus ei voi jatkokäsittelylupavaiheen aikana tehdä vastapuolelle epäedullista tai hänelle vastaista päätöstä, tämän asianosaisen oikeutta kontradiktoriseen menettelyyn ei loukata sillä, ettei häntä kehoteta esittämään huomautuksia. Lisäksi tältä asianosaiselta on aina pyydettävä lausuma valituksen täysimittaisen tutkimisvaiheen aikana, millä varmistetaan kontradiktorisen periaatteen noudattaminen siinä vaiheessa, kun hovioikeuden ratkaisu saattaa olla tälle asianosaiselle vastainen.

45 Kaiken edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 44/2001 43 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevasta hakemuksesta tehdystä päätöksestä tehdyn valituksen käsittelemiselle menettelyssä, jossa muutoksenhakijan vastapuolta ei tarvitse kuulla ennen asian ratkaisemista hänen edukseen.

Kolmas kysymys

46 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kolmannella kysymyksellään, mitä merkitystä mahdollisesti on sillä, että muutoksenhakija voi olla paitsi täytäntöönpanoa hakenut asianosainen myös asianosainen, jota vastaan tuomio on julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi.

47 Vaikka tältä osin onkin totta, että unionin oikeuteen liittyvillä ennakkoratkaisukysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisun kannalta, on korostettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ennakkoratkaisupyynnön perusteena ei ole neuvoa-antavien lausuntojen esittäminen yleisistä tai hypoteettisista kysymyksistä vaan riita-asian todelliseen ratkaisemiseen erottamattomasti liittyvä tarve (tuomio 10.12.2018, Wightman ym., C-621/18, EU:C:2018:999, 28 kohta).

48 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei kuitenkaan yksilöi niitä syitä, joiden vuoksi se on esittänyt tämän kysymyksen. Se ei myöskään täsmennä mainitun kysymyksen yhteyttä pääasiassa kyseessä olevaan asiaan eikä niitä syitä, joiden vuoksi unionin tuomioistuimen vastaus olisi tarpeen siinä vireillä olevan asian ratkaisemiseksi.

49 Näin ollen on todettava, että kolmas kysymys on jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

50 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 43 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä jatkokäsittelylupamenettelylle, jossa yhtäältä toisen asteen tuomioistuin ratkaisee luvan myöntämistä koskevan kysymyksen alioikeuden päätöksen, sen käsiteltäväksi saatetun valituksen, vastapuolen mahdollisen vastauksen ja tarvittaessa myös muun oikeudenkäyntiaineiston perusteella ja jossa toisaalta jatkokäsittelylupa on myönnettävä muun muassa, jos ilmenee aihetta epäillä valituksenalaisen ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta tai jos kyseisen ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä tai jos jatkokäsittelyluvan myöntämiseen on muu painava syy.**

2) **Asetuksen N:o 44/2001 43 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevasta hakemuksesta tehdystä päätöksestä tehdyn valituksen käsittelemiselle menettelyssä, jossa muutoksenhakijan vastapuolta ei tarvitse kuulla ennen asian ratkaisemista hänen edukseen.**

Allekirjoitukset